

## **Vaalan kunnan lausunto valtiovarainministeriölle kuntalain hallituksen esitysluonnoksesta**

Vaalan kunta pitää uudistukselle asetettuja tavoitteita kannatettavina. On tärkeää, että kuntalaki pyrkii vastaamaan kuntien toimintaympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Kuntien toiminnan kestävyys turvaaminen edellyttää lakiluonnoksen tavoiteperusteluissa esitetyin tavoin, että sääntelyllä tuetaan pitkän aikavälin vastuunkantoa kuntien päätöksenteossa.

6 § Käsité kunnan toiminta täsmentää kunnan yleistä toimialaa ja korostaa, että kuntaa ja sen toimintaa tulee johtajaa kokonaisuudessa organisaatiomuodosta riippumatta. Tämä on tarpeen, koska kuntien tavata järjestää ja tuottaa palveluita ovat monipuolistuneet.

7-9 § Kunnan tehtäviin liittyen on syytä kiinnittää huomiota kunnan mahdollisuudesta sopimuksen perusteella ottaa hoidettavaksi muita tehtäviä esim. valtion tai seurakunnan tehtäviä. Lain yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että lähtökohta olisi, että kunta saa täyden korvauksen sille kuulumattomien tehtävien hoidosta. Tämä tulee muistaa myös yhteispalvelussa. Nykyisissä yhteispalvelusopimuksissa korvaus on nimellinen.

Vastuiden selkiytymisen, sekä rahoituksen ja järjestettävien palvelujen tuotantokustannusten yhteensovittamisen näkökulmasta on tärkeää, että järjestämisvastuun käsite sekä järjestämiseen liittyvä rahoitusvastuun merkitys määritellään ja selkiytetään säädöstasolla.

Järjestämisvastuun käsitteen määrittelyssä uudessa kuntalaissa tulee ottaa huomioon valmisteilla oleva sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, erityisesti siinä tarkoitettu järjestämisvastuun sisältö.

Lakisääteisessä yhteistoiminnassa järjestämisvastuu pääsääntöisesti siirtyy toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle ja kunnalle jää rahoitusvastuu. Järjestämisalueiden ollessa suuria pienen yksittäisen kunnan mahdollisuudet vaikuttaa rahoittamiensa palveluiden tuottamistapoihin. määrään ja laatuun ovat häviävän pienet (esim. tulevat sote-järjestämisalueet).

11 - 13 §: Neuvottelumenettelyn sisältö ja neuvottelukunnan toiminta tulee olla sellainen, että sillä on todellinen mahdollisuus vaikuttaa asioihin.

16 §: Esitys siitä, että kunta voi päättää vähimmäismäärää suuremmasta valtuutettujen lukumäärästä on hyvä asia.

### **Luku 5**

Kunnan asukkaiden itsehallinnon, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaaminen ovat keskeisessä asemassa kuntien toimintaympäristössä käynnissä olevissa muutoksissa, kuten kuntarakenne- ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksissa.

On tärkeää löytää keinot kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseen kun osa kunnallista päätöksentekoa siirtyy väistämättä yhä kauemmas yksittäisestä kunnan asukkaasta. Uuden kuntalain yksityiskohtaisten velvoitteiden puuttuessa asukkaiden riittävä vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen jää jatkossakin pitkälti yksittäisten kuntien ja kuntien yhteistoimintaelinten linjausten varaan. Mikäli kuntaliitokset johtavat tulevaisuudessa alueellisesti suurempien kuntakokonaisuuksien perustamiseen, tulee pohtia myös sitä, onko asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi syytä laatia jossain määrin nyt ehdotettua velvoittavampia tai sisällöltään yksityiskohtaisempia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia turvaavia säännöksiä.

Aloiteoikeuden laajentaminen palvelun käyttäjään ei ole tarpeen. Nykyisen lainsäädännön mukaan aloiteoikeus on kunnan asukkaalla. Mikäli aloiteoikeutta halutaan laajentaa, voidaan se laajentaa koskemaan kaikkia kunnan jäseniä.

Kansanäänestysaloitteen ikärajan laskeminen on kannatettavaa. Kahden/neljän/viiden prosentin rajan määrittely voi olla rajatapauksissa hyvin vaikeaa jos ei ole määritelty tarkkaa ajankohtaa jonka väkiluku on perustana.

Erilaisten erityisryhmien lakisääteiset toimielimet ovat yleistymässä. Ehdotuksessa on epäloogista, että jotkut ovat pakollisia ja jotkut eivät. Erilaisten lakisääteisten yhden asian neuvostojen tai vastaavien elinten lisääminen nykyisestä ei ole suotavaa. Nuorisoneuvoston lakisääteinen asema on perusteltu sillä alle 18-vuotiaat nuoret eivät voi vaikuttaa äänestämällä.

31-38 § Esitys, että valtuusto voi erottaa luottamuspujan vuoksi toimielimen puheenjohtajiston koko toimielimen sijaan on kannatettava. Lisäksi tulisi olla mahdollista erottaa toimielimen yksittäinen jäsen luottamuspujan vuoksi. Alueellisten toimielinten tehtävien ja roolin selkiyttäminen on tarpeen.

39 §: Strategiaa koskevat määräykset ovat kannatettavia. Samalla tulee kuitenkin huolehtia siitä, että kuntien lakisääteiset velvollisuudet tehdä erityisaloja koskevia ohjelmia ja strategioita poistuvat. Tämä vähentäisi erityisesti pienten kuntien turhaa hallinnollista valmistelutyötä.

40-41 § Kunnanhallituksen tehtävien tarkennettu määrittely on hyvä asia.

43 § Lakisääteinen johtajasopimus selkiyttää poliittisen johdon ja kunnanjohtajan välistä tehtävää.

47-49 § Kunnat toteuttavat jo nykyisellään omistajaohjausta, joten on perusteltua määritellä kuntalaissa omistajaohjauksen käsite ja sisällöt.

Luku 8. Uudistettu sääntely selkiyttää kuntien yhteistoimintaa ja sen mahdollisuuksia.

74 §: Kyseinen lisäys on tarpeellinen, mutta samalla tulee määritellä mitä tarkoittaa "kunnanhallituksen alaisena toimiva" jos kunnassa ei ole osastoja eikä lautakuntia?

81-82 § Poliittisen johtamisen vahvistamisen näkökulmasta on hyvä, että uuteen kuntalakiin on esitetty säännökset koskien kunnanhallituksen puheenjohtajan roolia päätöksenteon valmistelussa, sekä säännökset, jotka selkiyttävät luottamushenkilön tehtävien osoittamista osa- tai kokopäiväisiksi tehtäviksi. Myös luottamushenkilöiden aiempaa vahvempi oikeus saada vapaata työstään, samoin kuin tietojensaantioikeutta selkiyttävä sääntely, ovat kannatettavia.

85 §: Sidonnaisuuksien ilmoittaminen on hyvä lisäys.

91-92 § Hallintosäännön kehittäminen ja johtosääntöjen poistaminen selkiyttää hallinnon järjestämistä.

93 § Otto-oikeuden rajaaminen kunnanhallitukselle selkiyttää osaltaan kunnan päätöksentekoprosesseja, ja toisaalta tukee kunnanhallituksen roolia kunnan toiminnan yhteen sovittajana.

101, 109, 110, 141 § Esitetyt säädökset sähköisten toimintatapojen hyödyntämiseksi kunnallisessa päätöksenteossa, sekä yleisten tietoverkkojen hyödyntämisestä tiedottamisessa ja virallisessa tiedoksiannossa ovat kannatettavia, ja tukevat päätöksentekoprosessien joustavia ja kustannustehokkaampia toteutusmahdollisuuksia.

111 §: Tasapainottamisvaatimuksen ja alijäämän kattamisvelvoitteen rinnalla on huolehdittava siitä, että kuntien velvoitteet ja resursointi ovat oikeassa suhteessa keskenään. Nyt ne eivät sitä ole. Kattamisvelvoiteaikaa ei tule lyhentää tässä tilanteessa.

115 §: Konsernitilinpäätös antaa oikeamman kuvan kunnan taloudesta. Siksi myös konsernitilinpäätökset tulee jatkossa tilastoida nykyistä paremmin.

122 §: Tarkastuslautakunnan nimi voitaisiin muuttaa tarkastus- ja arviointilautakunnaksi.

123 §: Tilintarkastusyhteisön luonnollinen toimikausi on valtuustokausi, eli neljä vuotta.

127 - 128 §: Se milloin toimitaan kilpailutilanteessa ja milloin ei kaipaa tarkempaa rajausta. Miten esim. määritellään luonnollinen monopoli kussakin tapauksessa. Mitä on "vähäinen toiminta"?

130 §: Rajoitukset pienentävät varsinkin taantuvien kuntien mahdollisuuksia tukea aloittavaa tai laajentavaa yritystoimintaa. Toisaalta sillä pienennetään veronmaksajille tulevaa riskiä ja parannetaan kilpailuneutraliteettiä.